

BIZNIS U SRBIJI IZ UGLA FINANSIJSKIH DIREKTORA 2021

TPA istraživanje

tpa

TPA Srbija je članica **TPA Grupe** i jedna je od vodećih kompanija u oblasti računovodstva, poreskog savetovanja i revizije u Srbiji.

TPA Grupa ima preko 1.700 zaposlenih koji rade u 30 kancelarija u Albaniji, Austriji, Bugarskoj, Hrvatskoj, Republici Češkoj, Mađarskoj, Nemačkoj, Crnoj Gori, Poljskoj, Rumuniji, Srbiji, Slovačkoj i Sloveniji.

U septembru 2020. godine, TPA Srbija je postala punopravni član *Baker Tilly International*. Zahvaljujući saradnji kompanije TPA Srbija sa mrežom Baker Tilly International, 12 zemalja nezavisne TPA Grupe je povezano na globalnom nivou, a mi smo u mogućnosti da pružimo kvalitetne usluge u svim glavnim poslovnim centrima i regionima sveta.

Mreža Baker Tilly International je aktivna u 146 zemalja, broji preko 36.000 zaposlenih u 742 kancelarije i rangirana je u TOP 10 na svetu u domenu poslovnog savetovanja i revizije.

CILJ ISTRAŽIVANJA

Istraživanje ima za cilj sticanje informacija o tržišnim trendovima u privredi, ali i o planovima reorganizacije pravnih lica iz ugla rukovodilaca sektora finansija. Poseban aspekt je posvećen izazovima u sektoru finansija globalnih i domaćih kompanija. Na ovaj način rezultati istraživanja mogu biti od pomoći finansijskim direktorima, ali i drugim rukovodiocima sektora kompanija za kvalitetnije planiranje i donošenje odluka.

ISPITANICI

Istraživanjem je obuhvaćeno 60 ispitanika, rukovodilaca sektora finansija srednjih i velikih pravnih lica, kako globalnih, tako i lokalnih.

tpa

OBLASTI ISTRAŽIVANJA

Dinamične tržišne okolnosti u Republici Srbiji otvaraju brojna pitanja:

- Koji su najznačajniji trendovi u privrednim kretanjima?
- Šta čini strateške prioritete u poslovanju pravnih lica?
- Kakve su predikcije vezano za promenu ukupnog broja zaposlenih u 2022. u odnosu na 2021. godinu?
- Pored tradicionalnih uloga, kojoj ulozi bi rukovodilac finansija trebalo da posveti veću pažnju?
- Koje poslovne rizike rukovodioci percipiraju kao najveće?
- Kojom ulozi rukovodilac finansija treba da posveti veću pažnju?
- Šta predstavlja najveće izazove sa aspekta upravljanja ljudima?

Rezultati istraživanja pružiće svojevrsni putokaz za unapređenje procesa planiranja, a sve u cilju optimalnog upravljanja resursima kompanija i donošenja ispravnih odluka.

“

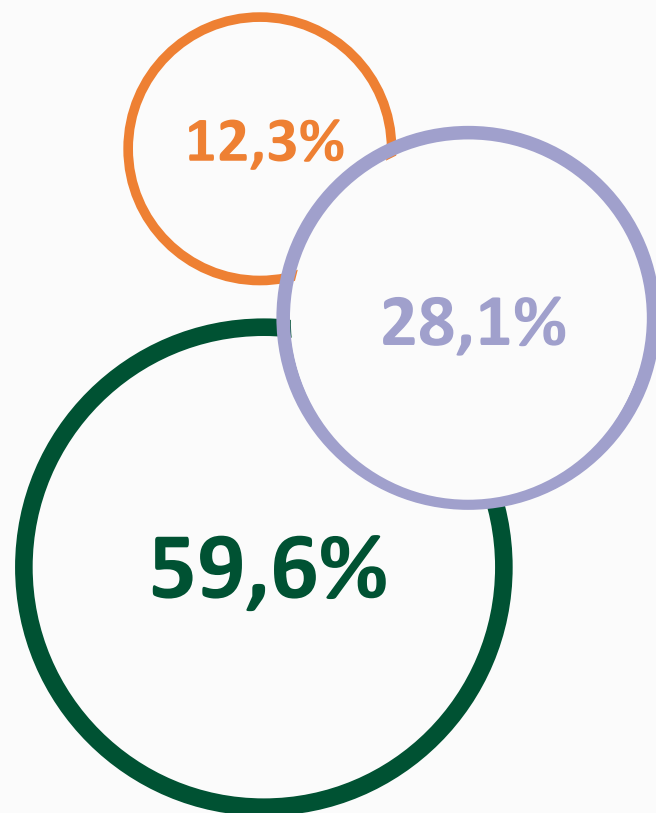
Bazirano na zvaničnim finansijskim izveštajima pravnih lica u kojima su zaposleni ispitanici, može se zaključiti da je većina pravnih lica (59,6%) zabeležilo rast poslovnih prihoda. Sa druge strane, 28,1% beleži pad prihoda, a 12,3% je imalo stagnaciju u poslovanju.

Ovi rezultati ukazuju na pozitivne trendove u privredi bez obzira na komplikovane društvene okolnosti. Time se pokazala fleksibilnost i otpornost naše privrede na opšti pad privredne aktivnosti na svetskom nivou. Ovakve pozitivne karakteristike svakako nisu bile svojstvene našoj ekonomiji u ranijim godinama.

”

Nemanja Šljivar
Senior menadžer u odeljenju
poslovnog savetovanja,
TPA Srbija

Prema Vašim finansijskim izveštajima, da li je Vaš biznis zabeležio rast ili pad prihoda tokom 2020. godine?

59,6% kompanija ispitanika beleži rast
28,1% kompanija ispitanika beleži pad
12,3% kompanija ispitanika beleži stagnaciju

U kontekstu najdominantnijih trendova u privredi, čak 43,9% ispitanika očekuje povećavanje zaduživanja kompanija, 35,1% očekuje inteziviranje M&A transakcija, a samo 5,3% očekuje trend smanjenja zaduživanja kompanija.

Navedene prognoze u vezi sa zaduživanjem možemo povezati sa rastom prihoda kod ispitanika. Naime, prirodna posledica rasta poslovne aktivnosti je zaduživanje. S' druge strane velika očekivanja od M&A aktivnosti ukazuju na razvoj domaćeg tržišta kapitala. Ovo govori o tome da srpske kompanije konačno uviđaju značajnu ulogu M&A aktivnosti u finansiranju i ubrzanju daljeg rasta.

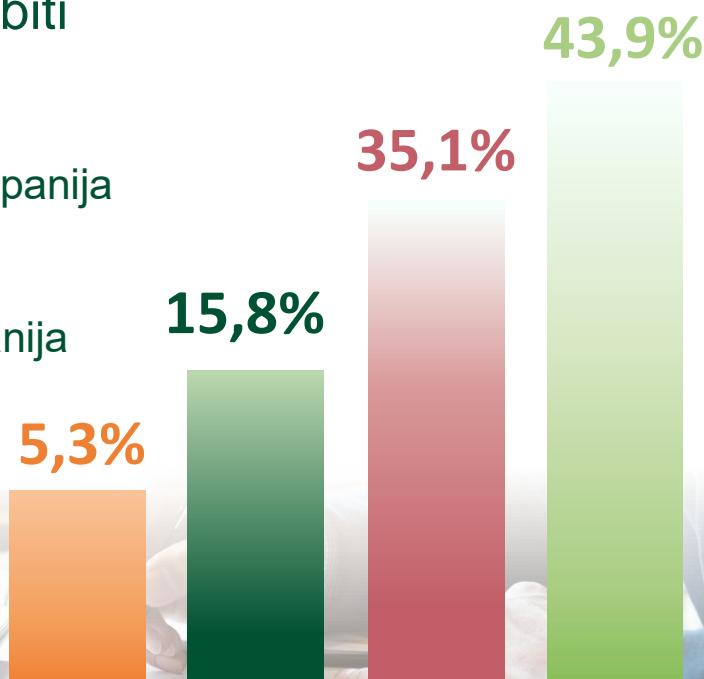
Nemanja Šljivar
Senior menadžer u
odeljenju poslovnog
savetovanja,
TPA Srbija

tpa

Sa aspekta privrednih kretanja u narednih godinu dana, koji trend smatrate da će biti najdominantniji?

- 43,9%** - povećavanje zaduživanja kompanija
- 35,1%** - inteziviranje M&A transakcija
- 15,8%** - drugo
- 5,3%** - smanjenje zaduživanja kompanija

“

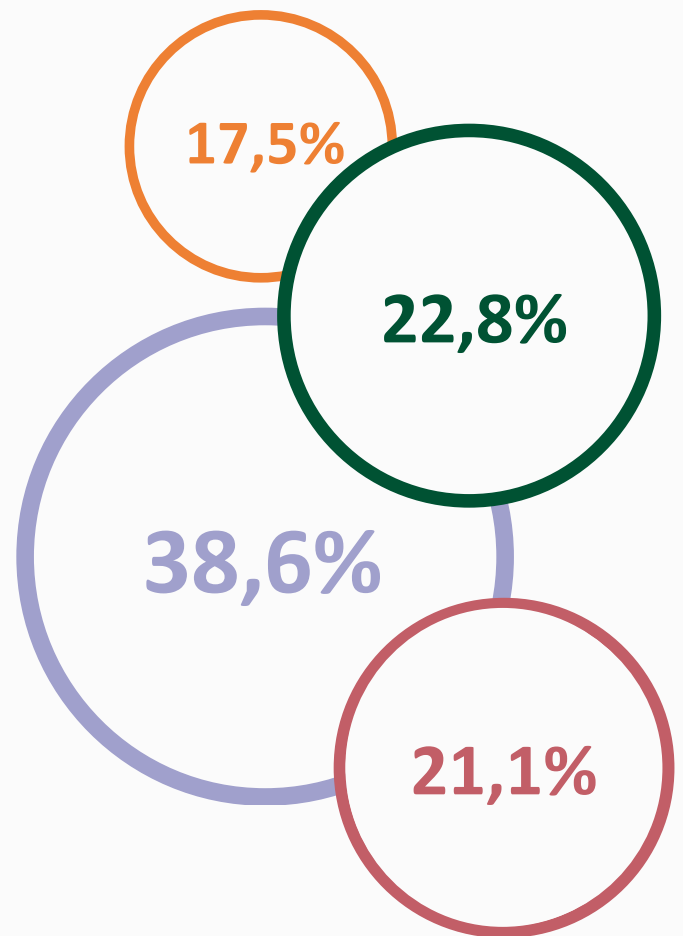
Kao strateške prioritete u poslovanju, najveći broj ispitanika (38,6%) ističe rast na domaćem tržištu, 22,8% navodi uvođenje novih proizvoda, 21,1% ekspanziju na strano tržište, a 17,5% ispitanika navodi da su priroteti smanjenje troškova.

Imajući prethodno navedeno u vidu jasno je da su učesnici u anketi, tj. njihove kompanije, strateški usmerene ka rastu. Posebno ohrabruje činjenica da je veliki broj ispitanika (21,1%) odgovorio da im je prioritet ekspanzija na strano tržište, što je dodatni signal jačanja domaće privrede (u odnosu na ostale).

”

Bojan Žepinić
Rukovodeći partner,
TPA Srbija

Koji su Vam strateški prioriteti u poslovanju?

38,6% - rast na domaćem tržištu
22,8% - uvođenje novih proizvoda / usluga
21,1% - ekspanzija na strano tržište
17,5% - smanjenje troškova

Trend rasta prihoda se uglavnom preslikava i na rast broja zaposlenih. U prilog tome govore i rezultati da 52,7% kompanija planira povećanje broja zaposlenih u 2022. godini, 35,1% ne očekuje značajne promene, dok samo 10,5% planira smanjenje broja zaposlenih.

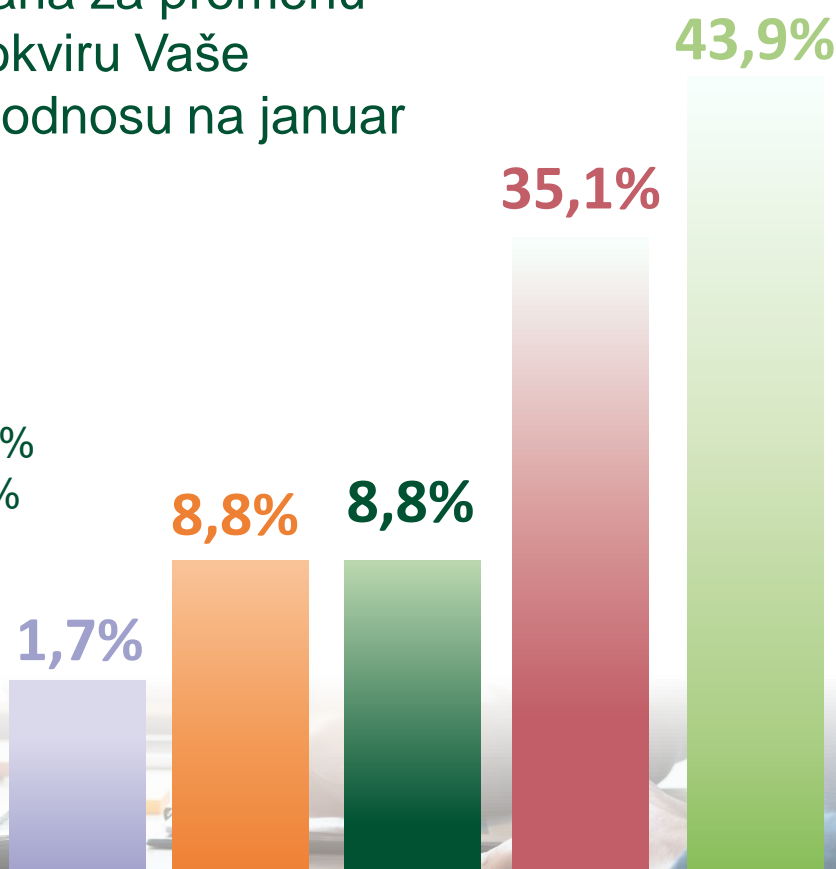
Ovaj podatak je posebno ohrabrujući s obzirom da, prema zvaničnim podacima, nezaposlenost blago raste u 2021. u odnosu na 2020. godinu. Ono što takođe mora da se uzme u obzir prilikom budžetiranja narednih perioda jeste rast zarada postojećih zaposlenih i drugih troškova vezanih za zaposlene i njihovo zadovoljstvo sadašnjim radnim mestom. Ovakav trend postoji već 10-ak i više godina u zemljama Centralne i Istočne Evrope i ja mogu samo da predvidim njegovo dalje jačanje u Srbiji.

Bojan Žepinić
Rukovodeći partner,
TPA Srbija

Kakva je Vaša predikcija vezana za promenu ukupnog broja zaposlenih u okviru Vaše kompanije u januaru 2022. u odnosu na januar 2021. godine?

- 43,9% - povećaće se za 10%
- 35,1% - neće biti promena
- 8,8% - smanjiće se za 5-10%
- 8,8% - povećaće se za više od 10%
- 1,7% - smanjiće se za više od 10%

“

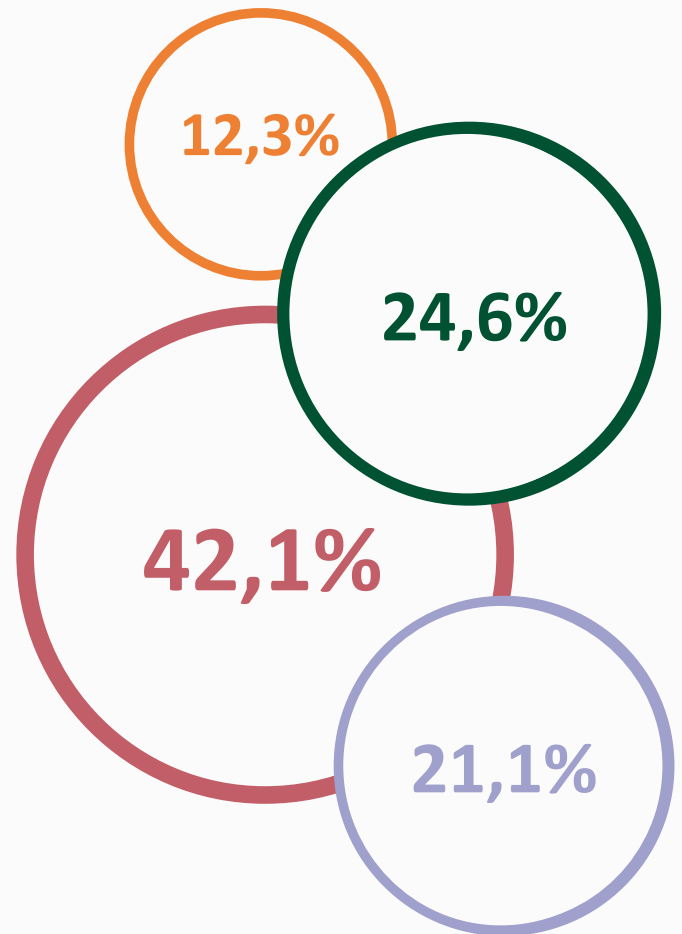
Evolucija funkcije finansijskog direktora odavno prevazilazi tradicionalne funkcije. Najveći broj ispitanika smatra da rukovodilac finansija treba da osnaži digitalnu pismenost (42,1%), 24,6% misli da veću pažnju treba posvetiti big data i analizama, 21,1% većoj tržišnoj orijentaciji, dok 12,3% misli da je upravljanje talentima važna uloga.

Promene u privredi usled digitalizacije su brojne i rukovodioci finansija nisu u ništa drugačijem položaju u odnosu na ostale sektorske rukovodioce. U tom smislu rukovodioci finansija moraju da istraže šta za njihovu kompaniju i tim znače ove promene i kako da im se prilagode, da analiziraju koji su mogući benefiti primene novih tehnologija, kakva je nova podela uloga, na koji način će promene doprineti uspehu kompanije.

”

Lana Vuković
Finansijski direktor,
DXC Technology

Pored tradicionalnih/
standardnih uloga, kojoj od
navedenih uloga rukovodilac
finansija treba da posveti veću
pažnju?

42,1% - osnaživanje digitalne pismenosti
24,6% - big data i analiza
21,1% - većoj tržišnoj orijentaciji
12,3% - upravljanju talentima

“

Digitalna transformacija je tržišni trend kom teže sve kompanije sa održivim razvojnim planom u svakom segmentu svog poslovanja. Istraživanje jasno pokazuje da je većina kompanija prepoznala važnost ove investicije, a od finansijskih mogućnosti, prirode same industrije, vizije i strategije kompanije, zavisiće brzina i visina ulaganja u digitalnu transformaciju.

”

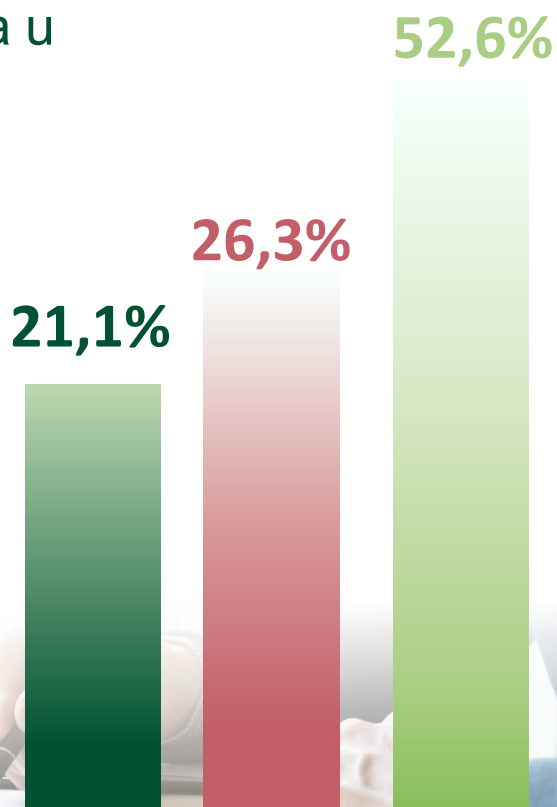
Ana Arnaut Vučenović
Menadžer za finansije i
administraciju,
TX Services

tpa

Da li ste u 2021. alocirali više resursa u digitalnu transformaciju u odnosu na 2020. godinu?

52,6% ispitanika je reklo da *jesu*
26,3% ispitanika je reklo da su *sličan iznos*
alocirali kao i u 2020. godini
21,1% ispitanika je reklo da *nisu*

Uzimajući u obzir dinamične tržišne okolnosti, kao rukovodilac svog tima, šta Vam je najveći izazov prilikom upravljanja ljudima?

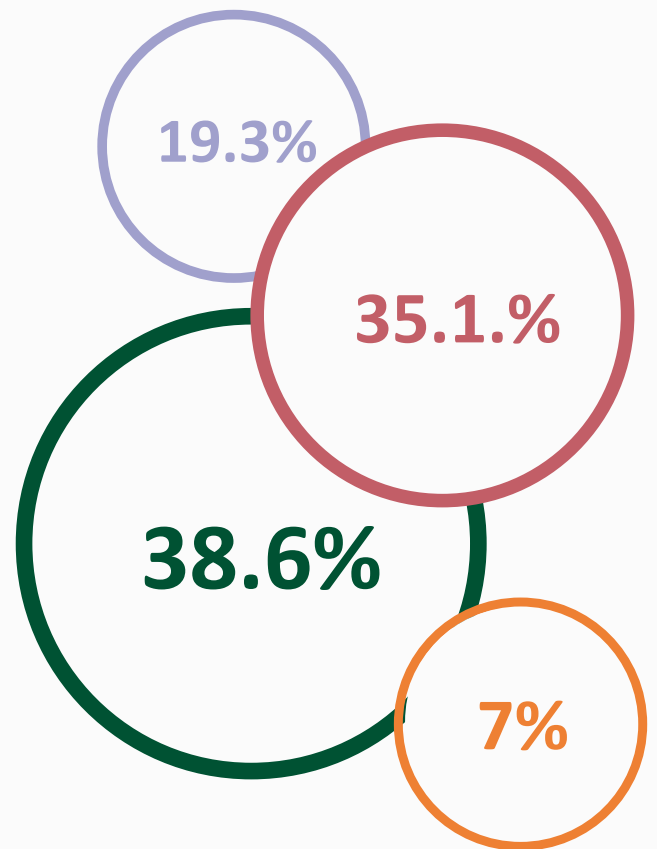
“

Kao najveća dva izazova prilikom upravljanja članovima tima finansijski direktori ističu: motivaciju članova tima (38,6%) i efikasnu internu komunikaciju (35,1%).

Rezultati ankete pokazuju da je motivacija zaposlenih ključna za osiguranje održivosti bilo koje kompanije. Motivisano osoblje u suštini pomaže organizaciji da postigne svoje ciljeve. Svaki zaposleni ima drugačiju motivaciju zašto radi. Stoga je za menadžera suštinska dužnost i pravi izazov da identifikuje faktore koji najviše motivišu zaposlene. Njihova motivacija dalje utiče i na njihovu produktivnost. Uz dinamično okruženje i delimičan rad od kuće, kanali interne komunikacije postaju sve kompleksniji. Ljudi nemaju prilike da se vežu za svoj tim i svoje menadžere.

”

Monika Andrić Vučićević
Partner, TPA Srbija

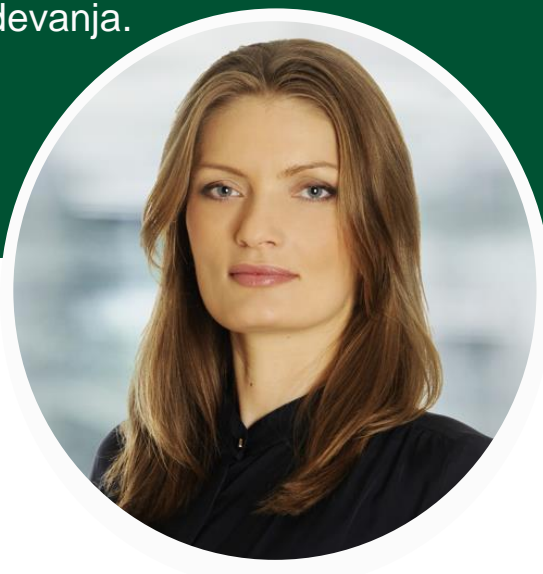
38,6% - motivacija članova tima
35,1% - efikasna interna komunikacija
19,3% - produktivnost članova
7% - zadržavanje članova tima

“ Kao najveće rizike za poslovanje ispitanici su naveli - nedostatak kvalifikovane radne snage (45,6%), smanjenje tražnje (31,6%) i izazove sa kontinuitetom lanca snabdevanja (17,5%), dok kao najmanje rizike su naveli sajber rizike (3,4%) i promenu kursa (1,7%). Nedostatak kvalifikovane radne snage je glavna kočnica daljeg razvoja domaće privrede. Nalazimo se sada tamo gde su Poljska, Češka i Mađarska bile pre 4 godine. Brzo smo od problematične stope nezaposlenosti došli do hroničnog nedostatka radne snage, uslovljene prvenstveno odlaskom ljudi u inostranstvo. Bez bitnih promena u obrazovnom, pa nakon toga i poslovnom miljeu stvaramo sve veći jaz između ponude i tražnje u delu radne snage, što je pogubno za dalji rast i razvoj.

Problem oko pada tražnje i kontinuiteta lanca snabdevanja nije toliko izražen. Naša privreda je pokazala visok nivo fleksibilnosti, prilagodila se nastalim izazovima, izmenila pristup potrošačima i pronašla sigurnije kanale snabdevanja i sa kontinuitetom lanca snabdevanja.

Jelena Hadžić
Menadžer u reviziji,
TPA Srbija

tpa

Koji od navedenih faktora predstavljaju najveće rizike za vaše poslovanje?

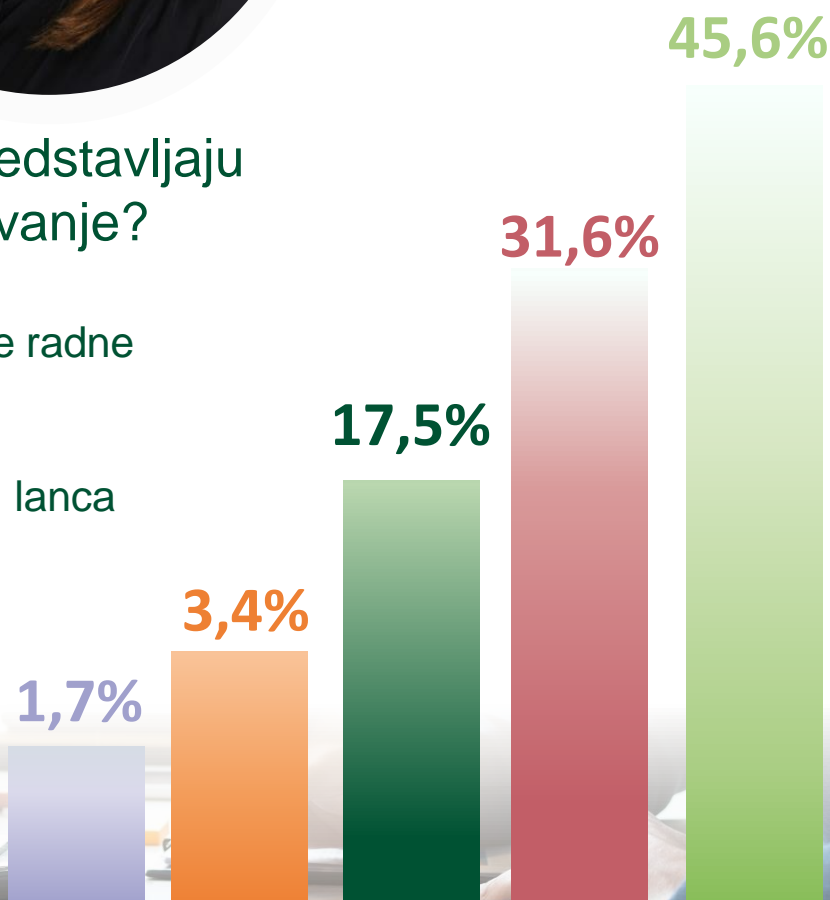
45,6% - nedostatak kvalifikovane radne snage

31,6% - smanjenje tražnje

17,5% - izazovi sa kontinuitetom lanca snabdevanja

3,4% - sajber rizici

1,7% - promena kursa

“

Najveći broj ispitanika vidi Srbiju kao najatraktivniju destinaciju za investicije u regionu (44,8%), dok nakon toga slede Hrvatska, Rumunija, Bugarska i Albanija.

Srbija je, prema ovoj anketi, ali i zvaničnim podacima vrlo uspešna u privlačenju direktnih stranih investicija. Ono što će biti interesantno ispratiti u narednom periodu, jeste menjanje strukture tih investicija ka proizvodnji viših stepena obrade ili pružanju visoko-tehnoloških usluga. Takođe, za očekivati je da povećanjem broja multinacionalnih kompanija u Srbiji započne trend pozicioniranja Srbije kao regionalnog centra tih kompanija, što bi imalo višestruke koristi za zaposlene u tim kompanijama, ali i za celu državu.

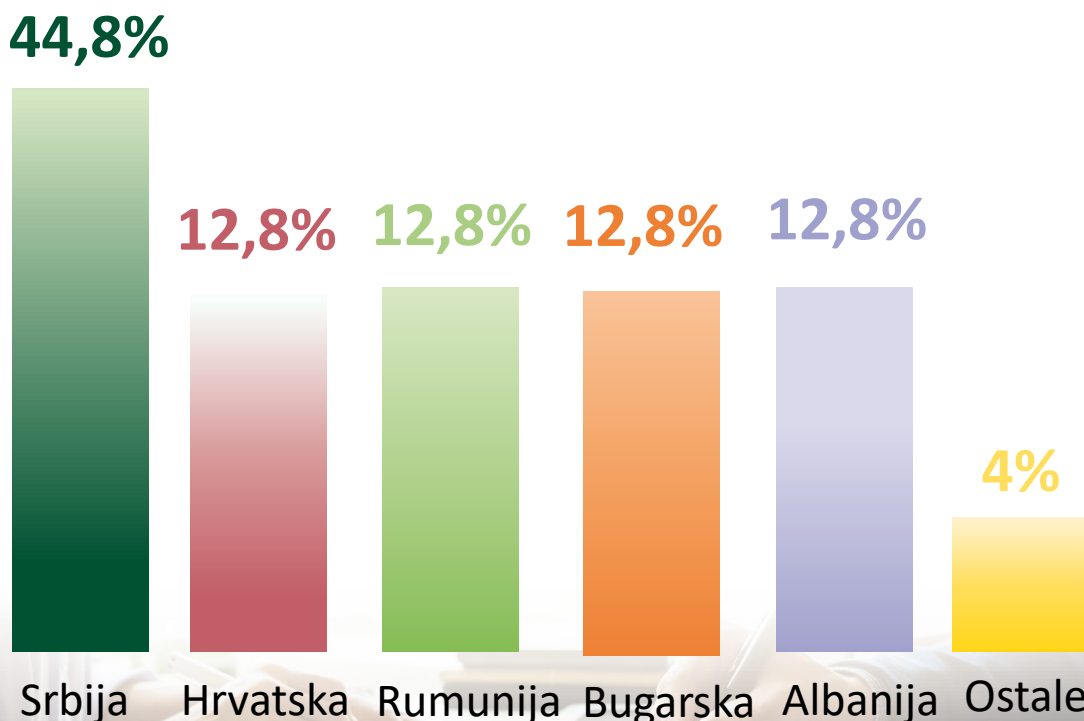
”

Bojan Žepinić
Rukovodeći partner,
TPA Srbija

tpa

Koju zemlju u regionu (uključujući i Srbiju) vidite kao najatraktivniju investicionu destinaciju u narednih pet godina?

Kako planirate da organizujete rad vaše finansijske funkcije (tima) u narednih godinu dana?

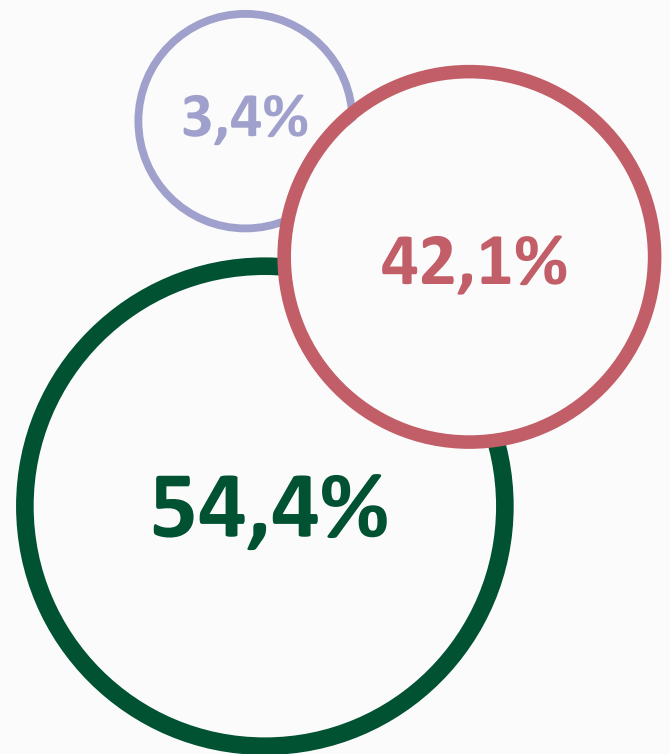
“

Prema rezultatima istraživanja najveći broj kompanija planira da organizuje hibridni model (54,4%) ili da se vrata na rad iz kancelarije (42,1%). Samo 3,4% kompanija je navelo da nastavlja da radi isključivo od kuće.

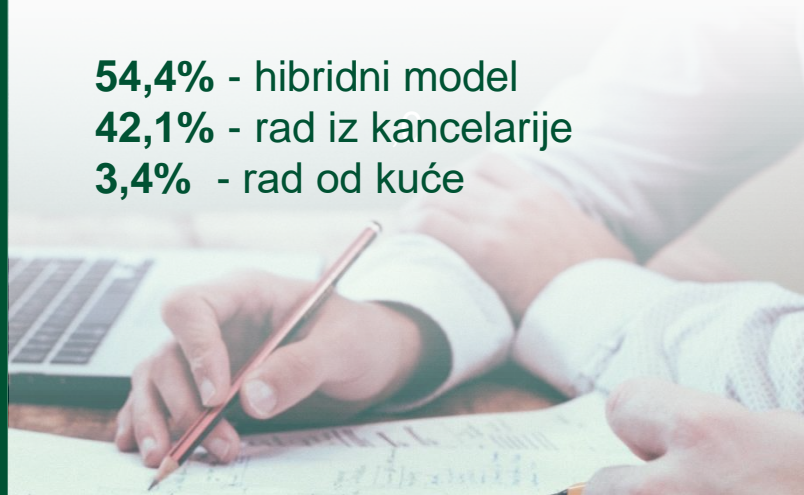
Ceo tim finansija DXC prelazi na hibridni model rada. Ovaj model je već iznuđeno isproban tokom trajanja pandemije, tako da smo već preležali “dečije bolesti” i spremni smo za nov način rada. Uvođenjem elektronskih dokumenata, a posebno elektronskog arhiviranja dokumentacije hibridni način rada u finansijama će preovladati. Naravno potrebno je da se istovremeno ovom načinu rada prilagode i ostale službe koje su upućene na saradnju sa službom finansija, pre svih interne i eksterne kontrole i revizori.

”

Lana Vuković
Finansijski direktor,
DXC Technology

54,4% - hibridni model
42,1% - rad iz kancelarije
3,4% - rad od kuće

Najveći broj ispitanika je upoznat sa SAP-om (42,1%), dok 15,8% sa Navision-om, 7% sa ABSOft-om, dok su ostali ispitanici naveli druge programe. Ovaj rezultat pokazuje da je na našem tržištu sve više kompanija koje investiraju puno u svoj ERP sistem, oslanjajući se na dobro poznate sisteme. Sve je više kompanija, bilo da je reč o domaćim kompanijama sa domaćim ili stranim kapitalom, koje su spoznale značaj dobrog ERP sistema i prednost automatizacije procesa koja im omogućava da pametno raspolažu svojim resursima i na efikasniji i efektivniji način ostvaruju svoje ciljeve.

”

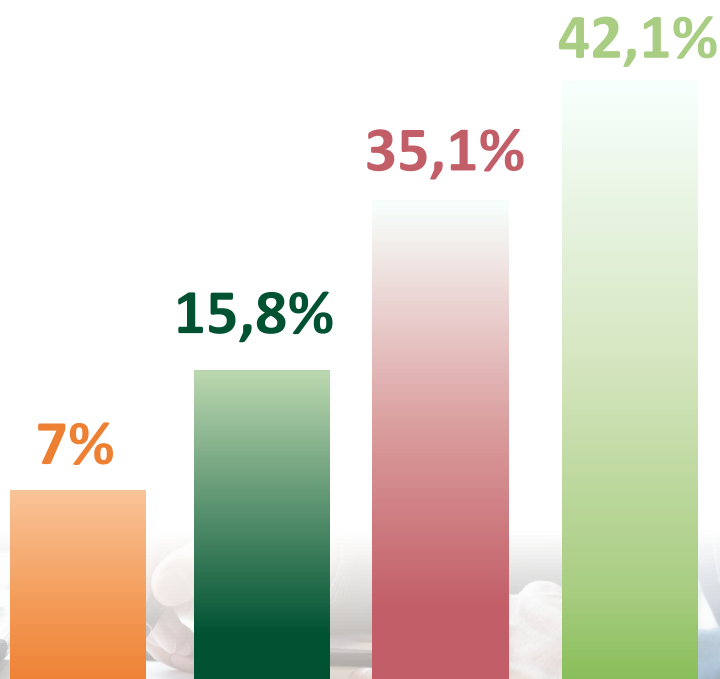
Monika Andrić Vučićević
Partner,
TPA Srbija

tpa

Sa kojim ste računovodstvenim programom upoznati?

- 42,1% - SAP
- 35,1% - drugo
- 15,8% - Navision
- 7% - ABSOft

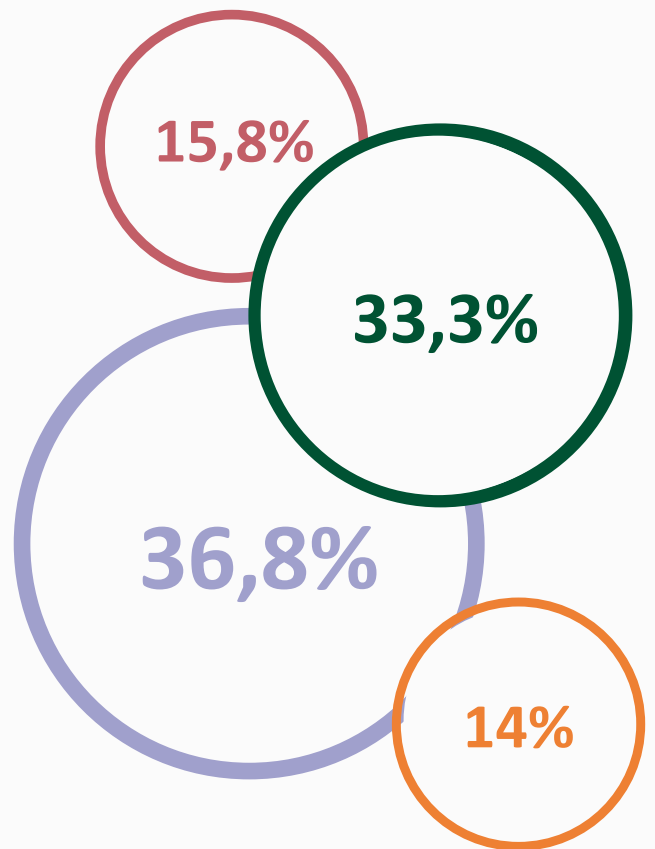
Za Vas, kao senior profesionalca u finansijama, šta bi bio poželjan dalji razvojni put?

“

Prema prirodi posla CFO je upoznat sa gotovo svakim segmentom poslovanja kompanije, što upućuje na logičan korak u kom se velika većina opredeljuje da svoju karijeru nastavi na poziciji generalnog direktora. Sa druge strane, veliki broj finansijskih direktora želi da ostane isključivo fokusiran na finansijski aspekt razvoja kompanije, preuzimajući pri tom ulogu regionalnog finansijskog direktora. Na ovu odluku pored ličnih afiniteta utiče i struktura kompanije, izazovi i iskustvo koje pozicija donosi.

”

Ana Arnaut Vučenović
*Menadžer za finansije i administraciju,
TX Services*

36,8% - Regionalni CFO
33,3% - Chief Executive Officer
15,8% - Drugo
14% - Chief Operation Officer

BIZNIS U SRBIJI IZ UGLA FINANSIJSKIH DIREKTORA 2021

Powered by TPA Srbija

Bojan Žepinić je rukovodeći partner kompanje TPA Srbija od 2010.godine i odgovoran je za celokupno poslovanje kompanije. Od 2020. godine, predsedavajući je član Upravnog odbora TPA Grupe.

Bojan je i gostujući predavač, ali i stručni autor u domenu poreza i M&A.

TPA Srbija

T: +381 11 65 58 800
E: office@tpa-group.rs
A: Makedonska 30
11000 / Beograd

Radno vreme:
Ponedeljak - Petak:
08:30 – 17:30